

គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (គ.ប.ស.យ)
Committee for Free and Fair Elections in Cambodia (COMFREL)

ទីស្នាក់ការកណ្តាល ផ្ទះលេខ ១៣៨ ផ្លូវ១២២ សង្កាត់ទឹកល្អក់១ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
Central Office : #138, Street 122, Teuk Laak I, Toul Kork, Phnom Penh, Cambodia
P.O. Box 1145, Tel : (855)23-884-150 / 12-942-019, Fax : (855)23-883-750,
Email : comfrel@online.com.kh, comfrel@comfrel.org website : www.comfrel.org

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤

គណៈកម្មាធិការនាយក
BOARD OF DIRECTORS

1. លោក ធីន សារាយ
Mr. THUN Saray
ប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយក
និងជាប្រធាន ADHOC

2. លោក សុក សំរៀង
Mr. SOK Sam Oeun
អនុប្រធានគណៈកម្មាធិការនាយក
និងជាមេធាវីប្រតិបត្តិ CDP

3. លោក យ៉ុង គីម អេង
Mr. YONG Kim Eng
អគ្គប្រឹក្សា-មេធាវីប្រតិបត្តិ
PDP-Center

4. លោក យ៉ិម ប៉ូ
Mr. YIM Po
នាយករង
CPDEW

5. លោកស្រី ស៊ុន ចាន់សែន
Ms. SUN Chansen
ពស្សនិក- Dignitary

6. លោក ម៉ាក ចំរើន
Mr. MAK Chamroen
ប្រធាន KYA

7. លោកស្រី ប៉ុក បញ្ចាវិចិត្រ
Ms. POK Panhachetr
នាយិកាប្រតិបត្តិ CWCC

8. លោក ម៉ុំ សារិន
Mr. MOM Sarin
នាយកប្រតិបត្តិ HRCD

9. លោក គីម សុវណ្ណ
Mr. KIM Sovann
នាយកប្រតិបត្តិ VIGILANCE

10. លោក សែន សែត
Mr. SEN Set, Dignitary

11. លោក ចាង សុខា
Mr. CHEANG Sokha
នាយកប្រតិបត្តិ YRDP

**សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន
អត្ថបទ ស្តីពី
ការរំលោភលើសិទ្ធិសំដែងមតិ និងនយោបាយរបស់ស្ត្រី**

ក្រោយពេលបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ ឆ្នាំ២០១៣ សកម្មភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរ កងកំលាំងប្រដាប់អាវុធ និងកងសន្តិសុខមិនផ្លូវការរារាំងជាច្រើនសារដោយបង្ករបួសស្នាម ដេរប្រមាថមើលងាយ បៀតបៀនកេរ្តិ៍ខ្មាស់ បំភិតបំភ័យ បំបាក់ស្មារតី និងរហូតដល់មានការស្លាប់ បាត់បង់ជីវិតក៏មានទៅលើស្ត្រីដែលជាអ្នកនយោបាយ បេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រជាប់ឆ្នោត សកម្មជនអង្គការសង្គមស៊ីវិល សកម្មជនការពារដីធ្លី កម្មករនីដែលប្រមូលផ្តុំបញ្ចេញមតិ និងធ្វើកូតកម្មដោយសន្តិភាព។

សកម្មភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល និងអាជ្ញាធរបានប្រព្រឹត្តិលើសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះអនុសញ្ញាស៊ី-ដ «ការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងលើស្ត្រីភេទ» មាត្រា៣ចែងថា «ក្នុងគ្រប់វិស័យ ជាពិសេស វិស័យនយោបាយ សង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ រដ្ឋត្រូវចាត់វិធានការសមស្របទាំងអស់ រួមមានការធ្វើច្បាប់ផង ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍន៍ និងការរីកចម្រើនពេញលេញរបស់ស្ត្រី ដើម្បីធានាឲ្យស្ត្រីប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យផលសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពមូលដ្ឋានដោយសមភាពជាមួយបុរស» និងមាត្រា ១៤ ចំណុច (ឆ) ចែងថា «.....និងការគិតគូរស្នើសុំក្នុងការកែទម្រង់ដីធ្លី និងកសិកម្ម ព្រមទាំងក្នុងគំរោងបែងចែកដីធ្លី» និងចំណុច(ដ) ចែងថា «អាស្រ័យផលលក្ខខណ្ឌរស់នៅគ្រប់គ្រាន់ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងការមានផ្ទះសំបែងអនាម័យ ការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី និងទឹក ការដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍» ។ ទង្វើខាងលើនេះ ក៏ជាការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលការពារសិទ្ធិធ្វើកូតកម្ម និងបាតុកម្ម មានចែងក្នុងមាត្រា ៣៧ «សិទ្ធិធ្វើកូតកម្ម និងធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធីត្រូវ យកមកអនុវត្តនៅក្នុងគ្រប់ខណ្ឌនៃច្បាប់» និងបានការពារសិទ្ធិសេរីភាពបញ្ចេញមតិដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៤១ «ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ មានសេរីភាពខាងការបញ្ចេញមតិរបស់ខ្លួន សេរីភាពខាងសារព័ត៌មាន សេរីភាពខាងការបោះពុម្ពផ្សាយ សេរីភាពខាងការប្រជុំ ។...» ។ បន្ថែមលើនេះទៀត វាក៏ជាការរំលោភបំពានយ៉ាងខ្លាំងចំពោះកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ មាត្រា១៩ កថាខណ្ឌ២ ចែងថា «ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ។ សិទ្ធិនេះត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងសេរីភាព ស្រាវជ្រាវព័ត៌មាន ទទួល និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងគំនិតសព្វបែបយ៉ាងដោយមិនគិតពីព្រំដែន ដោយផ្ទាល់មាត់ ឬបោះពុម្ព តាមទំរង់សិល្បៈក្តី ឬក៏ដោយមធ្យោបាយផ្សព្វផ្សាយដទៃទៀតក្តីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន» ខណៈពេលដែលព្រះមហាក្សត្រ និងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនដែលបានប្រកាសអាសន្នជាផ្លូវការ ហើយដែលនាយករដ្ឋមន្ត្រីក៏បានមានប្រសាសន៍ថា ប្រទេសកម្ពុជាស្ថាប័នរដ្ឋមានដំណើរការជាធម្មតា។

ជាក់ស្តែងអំពើហិង្សាទាំងនេះបានប្រព្រឹត្តិលើស្ត្រីដូចជា៖
លោកជំទាវ **ម៉ូរ សុខហួរ** ជាស្ត្រីដែលលេចធ្លោក្នុងវិស័យនយោបាយ និងជាបេក្ខជនជាប់ឆ្នោតតំណាងរាស្ត្រមកពីគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នាពេលអំឡុងពេលថ្មីៗនេះ ដែលបានតស៊ូចូលទៅកាន់ ទីលានប្រជាធិបតេយ្យជាច្រើនលើកច្រើនសារ ដើម្បីសំដែងយោបល់ និងបញ្ចេញមតិក្នុងនាមជាតំណាងប្រជាពលរដ្ឋ កម្មករ-កម្មករនីដែលទាមទារការដំឡើងប្រាក់ខែគោល។ លោកជំទាវត្រូវបានកងកម្លាំងសន្តិសុខខណ្ឌដូនពេញ

រុញច្រានទាំងប្រើសំដីអសុរសប្រមាថមើលងាយ និងចាប់សែងទីណាត់ទីណាងចេញពីទីលានប្រជាធិបតេយ្យ ហើយថែមទាំងវាយដំជំនួយការរបស់លោកជំទាវ និងអ្នកសារព័ត៌មានប្រមាណជិត១០នាក់ ក្នុងនោះរូសឆ្លង ៣នាក់ទៀតផង។

បើដូចការពន្យល់របស់រដ្ឋាភិបាល និងសភានៃគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានអះអាងពីភាពស្របច្បាប់ របស់រដ្ឋសភា។ ក្នុងន័យនេះ លោកជំទាវ **ហ្វូន សុខហួន** ត្រូវបានចាត់ទុកជាតំណាងរាស្ត្រនៃសភាជាតិ នីតិកាលទី៥។ ហេតុដូច្នេះនេះ លោកជំទាវត្រូវទទួលបានអភ័យឯកសិទ្ធិដូចមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៨០ «តំណាងរាស្ត្រមានអភ័យឯកសិទ្ធិសភា។ តំណាងរាស្ត្ររូបណាក៏ដោយ មិនអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ ចាប់ខ្លួន ឃាត់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួន ដោយហេតុអ្វីបានសំដែងយោបល់ ឬបញ្ចេញមតិ ក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ឡើយ។...» និងច្បាប់វិសោធនកម្មនៃបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋសភានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រការ ៤៥ ចែង ថា «តំណាងរាស្ត្រមានឋានៈ និងបុព្វសិទ្ធិស្មើនឹងឧត្តមមន្ត្រីរដ្ឋបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។...» ។

ក៏ដូចគ្នាដែរព្រឹត្តិការណ៍ហឹង្សាកើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ទៅលើសកម្មជនស្ត្រីភ្នំភ្នំទាមទារឲ្យមាន ដំណោះស្រាយបញ្ហាដីធ្លីផ្ទះសំបែងរបស់ពួកគាត់ និងកម្មការិនីសំដែងមតិទាមទារតំឡើងប្រាក់ខែគោល១៦០ ដុល្លារ ក៏ត្រូវបានកងទ័ពពិសេសឆ័ត្រយោង កងកំលាំងប្រដាប់ដោយ អាវុធ ខែល ដំបងឆក់ និងក្រុមសន្តិសុខ ពាក់មួកឃ្នុំមុខ បានប្រើដំបងឈើ ដំបងដែក ដំបងឆក់ ចំពាមកៅស៊ូគ្រាប់ដែក វាយដំ បាញ់ បំបាក់ស្មារតី ធ្វើ ឲ្យមានការភ័យខ្លាច បង្កឲ្យមានរូសស្នាម ចាប់ឃុំខ្លួនមួយរយៈខ្លី ចាប់ដាក់ពន្ធនាគារ និងមានការធ្វើឲ្យរលូត កូន ព្រមទាំងករណីខ្លះបានប្រើកាំភ្លើងគ្រាប់ពិតបាញ់ប្រហាររហូតដល់មានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតទៀតផង។

លើសពីនេះទៀតសោត សូម្បីតែ លោកស្រី **ធីនា ឃឹះ** ដែលមានវ័យចំណាស់គួរជាទីគោរព ជាថ្នាក់ដឹកនាំក្រុមស្ត្រីនៃអង្គការសង្គមស៊ីវិល ជាប្រធានដឹកនាំនៃគណៈកម្មាធិការលើកស្ទួយស្ត្រីក្នុងវិស័យ នយោបាយ(CPWP) ក៏ត្រូវបានកងកំលាំងប្រដាប់ដោយដំបង និងពាក់មួកឃ្នុំមុខរាប់រយនាក់រារាំង និងរុញ ច្រានមិនឲ្យញើតដៃបណ្តាលឲ្យរងរូសជើងក្នុងពេលដែលលោកស្រីដឹកនាំក្រុមស្ត្រី បើទោះបីក្នុងអំឡុងទិវា នារីអន្តរជាតិបំណងធ្វើការរកិច្ចដឹងគុណ ថ្វាយផ្កាគោរពបូជាចំពោះរូបសំណាកលោកយាយពេញ កាលពីថ្ងៃ ទី៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៤ ក៏ដោយ ។

ករណីខាងលើ ក៏បានបង្ហាញពីភាពមិនស្របច្បាប់ស្តីពីធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិភាពផងដែរ ដែលអាជ្ញាធរ រាជធានីភ្នំពេញបានហាមប្រាមក្នុងការជួបជុំនៅទីលានប្រជាធិបតេយ្យមិនឲ្យលើស១០នាក់ និងការប្រើប្រាស់ កំលាំងសន្តិសុខអត់សមត្ថកិច្ចផ្លូវការមកបង្ក្រាបបាតុកម្ម ។ អាចប្រកិច្ចការរបស់កម្លាំងសន្តិសុខមិនគោរព និង ឲ្យតម្លៃចំពោះសិទ្ធិស្ត្រី ដោយសារពួកគេជាកម្លាំងសន្តិសុខមិនស្របច្បាប់ ហើយគ្មានការបណ្តុះបណ្តាលពី សិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិស្ត្រី។ រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាអាជ្ញាធររាជធានីភ្នំពេញត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះការ រំលោភបំពានលើសិទ្ធិស្ត្រី ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ។

អនុសាសន៍

- ១. ក្រសួងមហាផ្ទៃត្រូវដកបំរាមជាបន្ទាន់អំពីការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី ហើយរៀបចំកំលាំងសន្តិសុខ រៀបរយដែលទទួលបានការហ្វឹកហ្វឺន រួមទាំងយល់ដឹងអំពីសីលធម៌យេនឌ័រ ។
- ២. ក្រសួងកិច្ចការនារី ត្រូវផ្តួចផ្តើមការអប់រំពិសេសអំពីសីលធម៌យេនឌ័រដល់កងកំលាំងសន្តិសុខ ដើម្បី ការពារ លើកស្ទួយសិទ្ធិស្ត្រី រក្សាភាពថ្លៃថ្នូរ កិត្តិយសស្ត្រី តម្លៃស្ត្រី និងសីលធម៌សង្គមឲ្យបានជាដាច់ខាត ប្រយោជន៍ដើម្បីរក្សាឲ្យបានកិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងជាតិសាសន៍របស់សង្គមខ្មែរ។
- ៣. រដ្ឋាភិបាលគួរត្រូវធ្វើគោលនយោបាយច្បាស់លាស់ អំពី ការអនុវត្តសេរីភាពបញ្ចេញមតិ និងការ ប្រមូលផ្តុំដោយសន្តិវិធី ភាពថ្លៃថ្នូរនៃកំលាំងសន្តិសុខ និងសីលធម៌សង្គមខ្មែរដែលកើតចេញពីការប្រព្រឹត្តិ អំពើហឹង្សាទៅលើស្ត្រីដោយសកម្មភាព។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

១. លោកស្រី **សីនកេត សិរីលក្ខណ៍**

អ្នកសំរបស់រូលកម្មវិធីអប់រំ និងយេនឌ័រ **ខុមហ្វ្រែល** (017 494 004)

២. លោក **នាង សុវណ្ណា**

មន្ត្រីអប់រំ និងយេនឌ័រ **ខុមហ្វ្រែល** (012 977 231)

បេសកកម្ម ៖ បេសកកម្មរបស់ខុមហ្វ្រែល គឺជួយបង្កើតបរិយាកាសគួរជាទីពេញចិត្ត និងមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ទី១/ដើម្បីឱ្យមានដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ តាមរយៈការបញ្ចុះបញ្ចូល តស៊ូមតិ ដើម្បីទទួលបាននូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សមរម្យ, ការអប់រំដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកបោះឆ្នោត អំពីសិទ្ធិ និងសកម្មភាពចូលរួមសង្កេតការណ៍របស់ពួកគេ ដែលអាចរារាំងនូវភាពមិនប្រក្រតី ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃលើដំណើរការ បោះឆ្នោតមួយដែលមិនលំអៀង និងមិនប្រកាន់បក្សពួក ទី២/ ដើម្បីឱ្យមានអត្ថន័យនៃដំណាក់កាលក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមរយៈការអប់រំ និងវេទិកាសាធារណៈក្នុងគោលបំណងជំរុញលើកទឹកចិត្ត ប្រជាពលរដ្ឋឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការនយោបាយ និងការធ្វើសេចក្តីសំរេចនានា ការតស៊ូមតិ/បញ្ចុះបញ្ចូលដើម្បីឱ្យមានការកែទម្រង់ ដំណើរការបោះឆ្នោតដែលបង្កើននូវគណនេយ្យភាព (ការទទួលខុសត្រូវ) របស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃមួយដែលមិនលំអៀង និងប្រកាន់បក្សពួក ទៅលើការបំពេញកម្មវិធីនយោបាយ និងដំណើរការអនុវត្តន៍ ការងាររបស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត។